

Fenomenologie a ontologie

Reflexe činí možným rozlišení toho, co v akci padá na vrub aktivnímu subjektu, od toho, co může být interpretováno jako sama „věc“, k níž (a k jejímuž ovlivnění, pozměnění atd.) akce směřovala. Každá taková interpretace je subjektivní záležitostí, tedy záležitostí vědomí a myšlení. Evropská tradice, do níž je každý od dětství již s prvními slovy mateřského jazyka uváděn, již s těmito počátky proniká do vědomí a do myšlení každého Evropana především v tom, že se žádná taková interpretace neobejde bez vytváření resp. ustavování určitých pojmů (stejně jako dříve narativních struktur a schemat), s jejichž pomocí zprvu tentativně, později už z největší části rutinně strukturujeme resp. restrukturuje to, čemu říkáme „jevy“ nebo „fenomény“. V každém fenoménu (který je fenoménem pro nás a je tedy záležitostí subjektivní, záležitostí vědomí a myšlení) je tedy vždycky také něco, co jsme do tohoto fenoménu vložili my, a to ať už o tom víme nebo nikoliv. Jestliže tedy fenomenologie jako metoda se chce dostat k „fenoménům samotným“ (nebo – jak to formuluje Husserl – k „věcem samotným“), může smysl tohoto typu zkoumání spočívat zase jenom v rozpoznávání toho, co ve fenoménu padá na vrub „věci“, kterou už neztotožňujeme s fenoménem, na rozdíl od toho, co jsme do fenoménu vnesli sami (čímž si umožňujeme významnou kontrolu nad svými myšlenkovými konstrukcemi). Fenomenologická metoda si musí stanovit jako úkol analýzu fenoménů (a tedy nikoliv jen jejich popis, který pochopitelně popisuje nerozlišeně i to, co je naším přínosem), přičemž to, co myšlení do fenoménu vnáší a co k němu přidává, nemůže být považováno za nic cizího („cizí příměs“), nýbrž za produkt formování pojmových resp. intencionálních modelů (předmětných nebo nepředmětných), které se osvědčily a osvědčují – nebo které musí být opuštěny jako nepoužitelné nebo špatně (případně omezeně) použitelné.

(Písek, 940207-2)